

krasni dom, da bodo tudi v poznejem življenju s svojim vedenjem in znanjem delale čast svojim odgojiteljicam, da bodo občina in stariši ponosni nanje in da enkrat poreko: glejte, vendar ne plačujemo zastoj za šolo!

S to obljubo se hočemo z združenimi močmi poprijeti važnega dela ter se s hvaležnostjo spominjati onih, ki so nam postavili ta lepi dom!

Zaključil pa je g. župan to šolsko slavlje tako-le:

Prevzvišeni gospod!

Častita in slavna gospoda!

Vse naše ljudsko šolstvo se je tako sijajno razvilo in na tako visoko stopinjo, na kateri ga danes občudovati zmoremo, povzdignilo v poslednjih desetletjih, tedaj v dobi, odkar je vladarsko žezlo v rokah našega premodrega cesarja, pospeševatelja vsega lepega, blagega in koristnega. Danes, ko se je storil velik korak naprej v razvoju ljudskega šolstva v beli Ljubljani, ne moremo in ne smemo torej te lepe pomembne in povznašajoče slavnosti zaključiti prikladneje, ko da vsi iz globočin svojih src zakličemo Njegovemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. slava, slava, slava!

(Konec pril.)

Zopet zmaga slovenskega učitelja glede kvinkvenije.

Nadučitelj, nekje na Kranjskem, je prosil četrte petletnice. Ali dotični c. kr. okrajni šolski svet mu jo je odrekel, sklicevaje se na to, da je bil dobil omenjeni nadučitelj vsled odloka c. kr. deželne šolskega sveta z dne 26. julija 1896 št. 1452 — u. k. r. Nadučitelj je nato vložil rekurz na c. kr. deželni šolski svet kranjski, ki je njegovo reč ugodno rešil ter mu dovolil ne le četrte kvinvenije, nego mu tudi nakazal najstajmesečne zastanke.

Dotični odlok c. kr. deželne šolskega sveta slóve v izvirniku tako:

K. k. Landesschulrath Z. 2260. Laibach, am 8. Sept. 1901.

Mit der Entscheidung vom 13. Juli l. J. Z. 408, hat der k. k. Bezirksschulrath dem Ansuchen des Oberlehrers X. in Y. um Zuerkennung der vierten Dienstalterszulage, die ihm regelmässig mit 1. November 1900 anzufallen hätte, keine Folge gegeben, weil in dem in Frage kommenden Quinquennium gegen den Genannten, und zwar mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrathes vom 26. Juli 1896 Z. 1452, die Disciplinarstrafe des Verweises verhängt worden ist, welche das Zutreffen der im § 4, Absatz 1 des Gesetzes vom 29. November 1890 Nr. 23, L. G. Bl. geforderten Voraussetzungen ausschliesse.

Der k. k. Landesschulrath findet dem dagegen eingebrachten Recurse des Oberlehrers X. Folge zu geben und ihm die vierte Dienstalterszulage vom 1. November 1900 angefangen zuzuerkennen, da die Thatsachen, welche dem erwähnten hierortigen Disciplinarerkenntnis zu Grunde liegen, keine derartigen sind, dass sie eine vom guten Erfolge begleitete Dienstleistung X's, während des in Betracht kommenden Quinquenniums auszuschliessen geeignet wären, daher beim Zutreffen der übrigen in der bezogenen Gesetzstelle geforderten Voraussetzungen X. auf die vierte Dienstalterszulage vom 1. November 1900 angefangen Anspruch hat. Hievon wird der k. k. Bezirksschulrath in Erledigung des Berichtes, dessen Beilage mit Ausnahme des Auszuges aus dem dortigen

Sitzungsprotocolle vom 9. Juli 1901, in der Anlage zurückfolgen, zur weiteren Verständigung mit dem Bemerkten in Kenntnis gesetzt, dass das k. k. Steueramt in Z. unter einem angewiesen wird, dem Oberlehrer X. an der zweiklassigen Volksschule in Y. die ihm zuerkannte vierte Dienstalterszulage jährlicher 80 (achtzig) Kronen von 1. November 1900 angefangen und zwar den Rückstand sofort, weiterhin aber in monatlichen Anticipatraten aus dem krainischen Normal-schulfonde gegen gehörig gestempelte Quittungen zu erfolgen, vorschrittmässig zu verrechnen und hiebei in Betreff des 12% resp. 2% Auszuges für den Volksschullehrerpensionsfond und des 1/2% Auszuges für die Dotation der Bezirkslehrerbibliothek, das gesetzliche Amt zu handeln.

Für den k. k. Landespräsidenten:

Schaffgotsch m. p.

Opomniti moram, da si je dotični nadučitelj največ okoristil, marljivo čitajoč „Učiteljskega pravnika“, katerega nam spisuje vrli naš tovariš, g. ravnatelj J. Lapajne v „Učit. T.“. Ta spis baje izide tudi v posebni knjigi, in želim iz srea, da se knjiga močno razširi med slovenskim učiteljstvom. Gotovo mu bo dobro služila v pravnih razmerah!

Lucilius.

Zmes.

XXXI.

Razburkani valovi kranjskih volitev se polagoma mirijo in stranke imajo čas, študirati vzroke svojim uspehom in neuspehom. Po končani bitki se spoznajo tudi razni nedostatki vojevanja in spletkarij, ki so poučni in spomina vredni pri bodočih volitvah. Prav je imel, da je „Učiteljski Tovariš“ priporočal tudi izvolitev zmernih klerikalcev, ki niso sovražniki šole in učiteljstva, kakor njih generalissimus s svojimi oprodami. Sploh je časa še dovolj, govoriti jasno besedo o minolih volitvah z vsemi strankami, kar se nedvojbeno zgodi. Prehitro je klerikalni tovariš „Slovenski Učitelj“ zveržil drobtino „Sapo je zaprlo“ „Učit. Tovarišu“, kjer pravi med drugim: „Odločilen boj se je res bil, a izid je tak, da je Tovariš kar onemel. V zadnji številki niti besedice ne črhne o izidu volitev. Dela se, kakor da bi zanj čisto nič ne vedel. No, če niste hoteli radostno pozdraviti izvolitve svojega stanovskega tovariša v ribniško-kočevskem okraju (aha!), pa bi vsaj nekoliko potolažili propalega kandidata g. Šetino ali pa pomirili g. Lapajneto, katerega ste prav neusmiljeno okrecali v svojem listu. Po tolikem kriku in viku, ki ste ga gnali pred volitvami, je ta molčečnost res čudna.“

Ali res mislite, da smo toli naivni, da bomo čestitali predsedniku „Slomškove Zveze“ na izvolitvi deželnim poslancem? Ž njim bomo imeli še mnogo opravka in sodili ga bomo še strožje nego druge poslance, zakaj pokazalo se bode, kako bo on s klerikalno stranko pridobil učiteljstvu to, za kar prosi deželni zbor. Pokazalo se bode, kako si mislijo klerikalci „gmotno trdno in izobraženo učiteljstvo“. Tovariša Šetino nam ni treba potolažiti, ker se je žrtvoval za dobro stvar, naprej vedoč, da ne zmaga, in konečno potolažil ga je „Domoljub“ pišoč: „Volilci so ga zapodili s 410 glasovi nazaj v šolo.“ Ali ni to pravecata krščanska ljubezen do svojega bližnjega? Lapajneto pomiriti nam tudi ne pade na um, saj ste čitali njegove vrline in zasluge, opisane

v 9. št. „Slovenske Zadruge“, ki se čitajo kakor kak nekrolog živemu možu. Ako ni prodril, ni naša krivda, pač pa vaša. Številka 35. je zanj prav odiozna. Kot kandidat je dobil 35 glasov, in posojilnic, ki so pristopile k nepotrebnemu „Centralni posojilnici slovenski“, je tudi 35. Kadar g. ravnatelj Lapajne iznajde nov primeren program, ki asimiluje zmerne liberalce in klerikalce, smo tudi liberalni učitelji prvi, ki mu čestitamo k orjaškemu delu.

Koliko se je vpilo, da je ljudstvo govorilo. Neki list piše resnično: „Farovž je zmagal, farovž je govoril, ne pa ljudstvo.“ „Tako so preslepili ponekod ubogo ljudstvo, da je tuintam postalo prav bedasto, da gleda v vsakem ginenem (skrivenostno-sladko!) kaplanu skoro že živega Boga — da nas mora biti sram pred civiliziranim svetom.“

Od 1. do 5. sept. so se v Ljubljani pri čč. gg. uršulinkah vršile duhovne vaje, katerih se je udeležilo 61 učiteljic; knez-škof jim je brzojavno podelil svoj višjepastirski blagoslov. Upamo, da poslanec Jaklič izvojuje za-nje volilno pravico.

„Slovenski Učitelj“ mijavka tudi o hrvaškem slavlju, piše: „Kolika razlika med besedami hrvaškega učitelja, ki jasno spoznava svojo vzvišeno nalogo, in liberalnimi publicami Jelenčevimi, s katerimi pita svoje privržence! Tam zavednost, tu liberalno lakajstvo!“ Uboga čenča bore malo pozna razmere med duhovništvom in učiteljstvom na Hrvaškem in pri nas. Le primerjajte!

V Gorici so 3. t. m. srečno zvarili „Slomškovo podružnico“. Navzočih je bilo okoli 12 učiteljev in učiteljic in tropa duhovnikov. Razen znanih klerikalnih korifej je tudi učiteljstvo „Šolskega Doma“ in vadnice dalo svoj kontigent. V „Gorici“ so že dolgo časa preparirali učiteljstvo s traku-ljasto dolgimi članki, n. pr. „Učitelji sotrudniki pri Tutti frutti“ in „Učiteljstvo in Tumova stranka“. Ko so se nalagali, da je izišla tajna okrožnica na učitelje, zato so povsod najglasnejši, pa žuga z oblastnjami, rekoč: „Ta škandalozna zloraba učiteljstva mora nehati! Ako nekateri sedanji organi šolskega nadzorstva ne morejo ali ne marajo brzditi teh zbesnelih politikastrov, potem naj se umaknejo drugim.“ Nedostaje še krepkega konca, namreč: Živio Lueger! Klerikalni učitelji lahko uganjajo vse, kar hočejo, napredni učitelj pa bi ne smel rabiti svojih državljanskih pravic kakor nekateri naduti nunci-derviši. Ta je lepa! Morda pa se Mrcini, Kosu in Berbuču sline cede po nadzorniških službah? Kdo vé?

Za slovensko mestno ljudsko šolo v Gorici se že mnogo let tamošnji Slovenci potegujejo — ali zaman. Dr. Gredolčič je vpregel „Šolski dom“ v klerikalni jarem, zato pojemajo prostovoljni doneski naprednjakov, klerikalci itak dajo bore malo. Radi tega so zaprli nekaj razredov, slovenske otroke pa silijo v Kalinellijsvo vojašnico in v laške šole. Lahi niti sanjali niso, da kdaj razbijajo oni veličastni odpor slovenskih starišev. Česar se niso nikdar nadejali, je kar zaukazal mo-gočni klerikalni general-don Antonio Gredolčič, deputato fri-ulano. Tužna nam majka! Taka je klerikalna narodnost!

Na Štajerskem so bila letos čudna imenovanja okr. šol. nadzornikov: Dreflaka v Ptuj in Schechela v Slovenji Gra-dec. Prvi je tako velik German nego drugi, samo da je tudi strog predsednik učit. konferene, ter je vselej pozvončkal, ako si je upal kdo glavo malce na stran obrniti. Konference so bile seve vse nemške. Smešno pa je, kar je trdil neki Brenc, da bi se naj po nedeljah upeljale „Erbauungsver-sammlungen“. Otroci bi se pred mašo ali po isti ali popoldne zbrali v šoli, kjer bi jim učitelj razlagal važnost nedelj itd. Dober tek! Ali ni to katehetova dolžnost?

Dr. Ploj in Fr. Robič (bivši učitelj, profesor, okr. šol. nadzornik) sta imela volilni shod pri Sv. Trojici, kjer se je zahtevalo 6letno šolsko obiskovanje in sta na to molčala. Živila Žičkarjeva kompanija!

V Ljubljani se je pojavil neki „Nekompetentnež“, ki z učiteljstvom rad „fižoljka“. Učiteljski moški naraščaj mu je „neintelligenten“, „nenadarjen“, „nesposoben“ itd. Možicelj je ponosen na svoje zdravo- in pravoslovne študije, zato smo mu učitelji nevedni pritlikavci, on sam pa orjaški učenjak, da mu ga ni para na današnjem literarnem svetu. Navzlic temu se ga pa mi prav nič ne bojimo in bo kljub svojemu „talentu“ prav gladko in kmalu zmuznil skozi naše rešeto.

Rešetar.

Dopisi.

Goriško.

Po deželnem zboru. Zopet so se zaprla vrata naše deželne zbornice. Zopet je potekla doba deželnega zbora, ki je bila tako plodovita, kakor malokatera — tako je trdil namreč deželni glavar.

Da, bila je plodovita v marsičem, a ne za učiteljstvo. Deželni zbor je bil sicer pred leti vrgel tudi učiteljstvu kost, da je je potolažil, ker je tako silno sililo k zboljšanju. Slo-venska javnost je bila dokaj razburjena vsled nastopa našega. Res, skoro brez izjeme se je priznavala upravičenost naših zahtev; oporekalo se je le načinu naših nastopov.

Kar je bilo, je bilo; pozabljeno je.

Dejstvo pa, da so naše plače razmeroma najnižje v Avstriji, je ostalo kljubu vrženi nam kosti.

Pred leti pa, ko je bil deželni zbor sprejel malenkostno zboljšanje, naročil je bil odborn, naj predloži zbor načrt za spremembo zakona o upokojevanju in oskrbovanju udov in sirot.

Krvice, ki se gode v tem pogledu, so uprav v nebo upijoče. Najnižji državni uslužbenec — ne uradnik — je mnogo na boljem, nego ljudski učitelj.

Deželni odbor je sestavil in predložil načrt zakona, a deželni zbor — ne bodi len — je v zadnji seji vrnil ta načrt odboru v študiranje! Kako bi se imenovalo tako postopanje, da ne bo razžaljivo za poslanca?! To je več nego zapostav-ljanje, več nego igranje z našim življenjem: to je sramotenje našega stanu. In kljub temu apelirajo vse stranke na nas, da bi delovali ne le v splošni blagor, ampak tudi v stran-karske namene. Lovski psi naj bi bili ob raznih volitvah.

Vse stranke v deželi priznavajo upravičenost naših zahtev, a do uresničenja ne moremo priti. Ako ni drugih izgovorov pri rokah, pograblja se po starem: da je finančno stanje dežele tako, da ni mogoče priti do izvršitve naših zahtev.

Seveda to velja samo za učiteljstvo. Za deželnega gla-varja in odbornike in za uradnike in uslužbence na deželnem odboru ne velja slabo finančno stanje dežele! Vsem tem so se zboljšale plače v taki meri, da je učitelj nikdar ne do-seže — na Goriškem. Zadnji pisar na deželnem odboru bo imel v kratkem boljšo plačo, nego prvi učitelj. Brez študij, brez mature, brez izpitov postane „kreatura“ na deželnem odboru uradnik, učitelj pa, ob vsej maturi, po vseh izpitih trpi kakor najnižji pometač. To so naše razmere na Goriškem. Ni čuda, ako toliko mož boleha v najboljših letih; ni čuda,